

Karina Górska-Rożej, Anna Rożej

Koncepcja strategii zrównoważonego rozwoju Polski do 2025 roku – cel i obszar działania

Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Obrony Narodowej nr 3(7), 87-97

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

AUTORZY

*mgr Karina Górską-Rożej**k.gorska@aon.edu.pl**mgr Anna Rożej**a.rozej@aon.edu.pl*

KONCEPCJA STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU POLSKI DO 2025 ROKU – CEL I OBSZAR DZIAŁANIA

Jedną z kluczowych dla społeczeństwa płaszczyzn bezpieczeństwa jest bezpieczeństwo ekologiczne. Zjawiska z nim związane są ważnym aspektem politycznych uregulowań w zakresie ekologii. Bezpieczeństwo ekologiczne w aspekcie praktycznym odnosi się do pobudzania świadomości, która będzie tworzyła wyznaczniki zapobiegania wszelkim zagrożeniom w warunkach godnych utrzymywania niezmienną się polityki etycznej, kulturalnej przy stałych wartościach społeczeństwa.

Powiązana z bezpieczeństwem ekologicznym, wciąż rosnąca świadomość, że jeśli nie powstaną ekstremalne przeobrażenia w działalności społeczeństwa to coraz bardziej realne staje się wystąpienie katastrofy ekologicznej, ekonomicznej oraz społecznej w skali ogólnoświatowej, sprawiła, że zainicjowano działania połączone, których wyznacznikiem jest idea zrównoważonego rozwoju. Owa idea, według naukowców, może stanowić podstawy do realizacji odpowiedniego systemu rozwoju cywilizacyjnego człowieka. Rozwój zrównoważony to rozwój gospodarczy uwzględniający wartości środowiska oraz wartości społeczne. Na obecnym poziomie cywilizacyjnym możliwy jest rozwój zrównoważony, to jest taki, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie¹. Rozwój zrównoważony rozpatrywany jest na wielu płaszczyznach, a jego sukces nie zależy tylko i wyłącznie od umocnienia jednego czynnika. Na rozwój omawianej idei składa się ekologiczne zachowanie, świadomość oraz wiedza każdej jednostki, regulaminy i dokumenty stworzone przez organizacje państwowe, a także postępowanie z myślą o przyszłych pokoleniach.

Zrównoważony rozwój jest jednym z kluczowych elementów, które obecnie wchodzi w skład całego systemu prawa międzynarodowego. Do dokumentów, które potwierdzają ów fakt zaliczyć można przede wszystkim:

- Agendę 21;

¹ Raport Brundtland.

- Konwencję o Dostępie do Informacji, Udziale Społeczeństwa w Podejmowaniu Decyzji oraz Dostępie do Sprawiedliwości w Sprawach Dotyczących Środowiska.

W naszym kraju zasada zrównoważonego rozwoju została zaznaczona rangą o charakterze konstytucyjnym, tzn. umieszczono o niej zapis w Konstytucji RP (art. 5), a z kolei sam termin zrównoważonego rozwoju został zdefiniowany w ustawie Prawo Ochrony Środowiska.

Zarówno zasadność stworzenia oraz pogłębiania wiedzy, jak i umiejętności związane ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Polski mają korzenie w Rezolucji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 marca 1991 roku. Rezolucja ta miała na celu zmotywowanie Rządu do przedstawienia w terminie do 30 czerwca 1991 roku adekwatnego dokumentu, który określałby strony rozwoju państwa do 2025 roku. Strategia ta zawiera zasady wykorzystywania zasobów, jakie posiada środowisko, dbania o zachowanie dziedzictwa przyrodniczego oraz kulturowego w dobie wzmożonego rozwoju cywilizacyjnego, a także ekonomicznego. Autorzy strategii dążyli głównie do tego, by zsynchronizować ze sobą postęp oraz konsumpcję dóbr, która jest nieodzownym elementem ludzkiej egzystencji, ze środowiskiem naturalnym oraz jego zasobami. Omawiany dokument powinien w swoich treściach brać pod uwagę obecny stan polskiej gospodarki, wymagania prawne, oczekiwania społeczne oraz potencjalny rozwój państwa w kolejnych latach. Strategia powinna opierać swoje zasady również na prawie międzynarodowym, które nas również dotyczy. Ponadto wymaga się, ażeby w odpowiedni sposób zostały wyszczególnione interesy narodu, które mają fundamentalne znaczenie dla dalszego rozkwitu gospodarki oraz rozwoju społeczeństwa.

Strategia ma na celu zainicjowanie warunków do takiego wdrażania procesów związanych z rozwojem, ażeby w minimalnym stopniu zagrażały środowisku. W związku z tym zakres działania powinien obejmować systematyczne likwidowanie procesów oraz poczynań gospodarczych, które bezwzględnie zagrażają środowisku, jak i ludzkiej egzystencji. Należy również zwrócić uwagę na konstruowanie nowoczesnych systemów związanych z gospodarką. Działanie takie pozwala na porównywanie starej działalności gospodarczej z wizją nowoczesnej gospodarki, która ma na celu ochronę środowiska, wytyczenie różnic, wad oraz zalet, a także spisanie zasad, które doprowadzą do prowadzenia działań gospodarczych według nowego wzorca.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju rozważa następujące zakresy tematyczne:

- bezpieczeństwo ekologiczne oraz terytorialne państwa;
- zabezpieczenie socjalne i zdrowotne społeczeństwa;
- podtrzymywanie suwerenności kraju;

- przestrzeganie praw oraz obowiązków zapisanych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
 - stosowanie się do zasad prawnych².
- Obowiązek nadania oraz stopniowego doprowadzenia rozwoju do rangi zrównoważonego spoczywa przede wszystkim na:
- administracji państwowej;
 - podmiotach gospodarczych oraz indywidualnych obywatelach;
 - władzach samorządowych.

Pojęcie zrównoważonego rozwoju

Literatura podaje, iż pojęcie zrównoważonego rozwoju (ang. *sustainable development*) pierwszy raz zostało zawarte w Raporcie Brundtland pt. *Nasza Wspólna Przyszłość*³ oraz zaraz potem w *Agendzie 21*⁴.

Zanim podejmiemy rozważania na temat zrównoważonego rozwoju oraz podamy jego pełną definicję, należy wyjaśnić słowo kluczowe, którym jest rozwój. Encyklopedia PWN definiuje rozwój jako *wszelki, długotrwały proces kierunkowych zmian, w którym można wyróżnić prawidłowo po sobie następujące etapy przemian danego obiektu; także proces kierunkowych przemian, w którego toku obiekty przechodzą od form lub stanów prostszych i mniej doskonałych do form lub stanów bardziej złożonych i doskonalszych pod określonym względem*⁵.

Poddając analizie powyższą definicję, można uznać, iż rozwój to w najprostszym tłumaczeniu sekwencja logicznie następujących po sobie, znaczących zmian bytów bądź struktur, które w konsekwencji podążają do osiągnięcia przez nie nowatorskiego stanu ilościowego i/lub jakościowego. Mówiąc o rozwoju można mieć na myśli rozwój ogólny bądź też rozwój poszczególnych sfer. W obecnych czasach, kiedy zauważa się zjawisko rozwoju, jest nieuniknionym dostrzeżeniem jego obecności w kilku segmentach,

² Strategia Zrównoważonego Rozwoju Polski do 2025 roku. Zob.: www.nape.pl [dostęp: 10.08.2012].

³ Światowa Komisja ds. Środowiska i Rozwoju (ang. *The World Commission on Environment and Development*), zwana też *Komisją Brundtland*, została powołana w 1983 roku przez Gro Harlem Brundtland na zaproszenie ówczesnego Sekretarza Generalnego ONZ. Komisja jest najbardziej znana z wypracowania szerokiej koncepcji politycznej zrównoważonego rozwoju oraz opublikowania w kwietniu 1987 roku raportu *Nasza Wspólna Przyszłość*. Działalność Komisji przyczyniła się do zwołania Szczytu Ziemi w 1992 w Rio de Janeiro.

⁴ Agenda 21 (ang. *Action Programme – Agenda 21*) – Agenda 21 jest dokumentem programowym, który przedstawia sposób opracowania i wdrażania programów zrównoważonego rozwoju w życie lokalne. Dokument ten został przyjęty na konferencji Środowisko i Rozwój z inicjatywy ONZ w 1992 roku na II Konferencji w Rio de Janeiro. Jej polska wersja ukazała się w roku 1993 w opracowaniu *Dokumenty końcowe Konferencji Narodów Zjednoczonych Środowisko i Rozwój*.

⁵ Encyklopedia PWN. Zob.: www.encyklopedia.pwn.pl [dostęp: 10.08.2012].

np. zauważalny rozwój w gospodarce powiązany jest jednocześnie z rozwojem społecznym.

Najbardziej adekwatną definicją zrównoważonego rozwoju, która funkcjonuje w systemie prawnym jest ta, zawarta w Ustawie Prawo Ochrony Środowiska. Podaje ona, iż poprzez zrównoważony rozwój rozumie się taki rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń⁶.

Warto przytoczyć jeszcze jedną z definicji, która cechuje się bardziej ekonomicznymi względami. Została sformułowana przez D. Pearce'a, A. Markandya, E. Barbiera i prezentuje zrównoważony rozwój jako realizowanie najbardziej pożądaných przez społeczeństwo celów tj.:

- poprawa ogólnego poziomu wykształcenia;
- uczciwy i legalny dostęp do zasobów pochodzenia naturalnego;
- poprawa poziomu wyżywienia społeczeństwa;
- dbałość o stan zdrowia społeczeństwa;
- dążenie do realnego dochodu na jednego mieszkańca⁷.

Rezolucja Sejmu z dnia 2 marca 1999 roku podkreślała, że pojęcie zrównoważonego rozwoju oznacza taki model rozwoju, w którym zaspokajanie bieżących potrzeb społecznych oraz przyszłych potrzeb pokoleń traktowane będzie równoprawnie. Rezolucja ta wyrażała także oczekiwanie Sejmu, że Strategia Zrównoważonego Rozwoju, o której mowa, łączyć będzie, w sposób harmonijny, troskę o zachowanie dziedzictwa przyrodniczego oraz kulturowego narodu z postępowaniem cywilizacyjnym i ekonomicznym, będącym udziałem wszystkich grup społecznych.

Wywnioskować zatem można, że zrównoważony rozwój nie posiada wyznaczonego celu, czyli tak zwanej utartej granicy. Jest on procesem, który został zainicjowany na długie lata, a nawet wieki.

Podstawy prawne

Wszystkie zasady, które dotyczą nowoczesnej gospodarki oraz ściśle z nią połączoną ochroną środowiska, oparte są o zrównoważony rozwój. Jest on składową wielu przepisów zarówno państwowych, jak i międzynarodowych. Dąży się do tego, ażeby cały świat posiadał w tej kwestii podobne priorytety. Tak jak już wcześniej zostało wspomniane, tematyka zrów-

⁶ Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z dnia 21 kwietnia 2001 roku, art. 3, pkt. 50.

⁷ Tamże.

noważonego rozwoju oraz dbałości o środowisko naturalne podejmowana jest w najważniejszej dla naszego państwa ustawie, którą jest Konstytucja RP. Artykuł 5. tego dokumentu informuje, iż *Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz **zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju***⁸.

Po przeczytaniu owego fragmentu Konstytucji wysnuć można bardzo istotny wniosek, który mówi o tym, iż w prawie polskim na jednej szali stawia się problemy bezpieczeństwa (szeroko rozumianego), praw całej społeczności, niepodległości terytorialnej wraz z zasadami zrównoważonego rozwoju, ochroną środowiska naturalnego, jak również poszanowaniem dziedzictwa kulturowego. Dlaczego nie wyszczególnia się niektórych kwestii, dlaczego się nie hierarchizuje poszczególnych aspektów? Odpowiedź jest prosta, otóż taki stan rzeczy doprowadziłby do zaniedbania pominiętych lub odsuniętych na drugi plan obszarów. Dzięki jednakowemu traktowaniu wszystkich czynników składających się na dobro państwa można dążyć do jednostajnego rozwoju oraz ulepszania jednego aspektu przy pomocy drugiego, który w określony sposób jest jego uzupełnieniem.

Tematyka zrównoważonego rozwoju została również podjęta w Ustawie o ochronie i kształtowaniu środowiska. Podaje, iż zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli – zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń – następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych⁹.

Z zasady zaprezentowanej w Konstytucji RP oraz definicji zamieszczonej w ustawie wywodzi się stwierdzenie, że wszelakie działania społeczno-gospodarcze oraz procesy wszczęte na terenie naszego kraju są zintegrowane w sposób logiczny. Można też mówić o ścisłym powiązaniu stymulujących i określających owe działania strategii, programów, planów rozwoju społecznego, rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska oraz jego wszystkich zasobów. Wymienione czynniki są w całości zintegrowane oraz powiązane celami, instrumentami wdrażania oraz zadaniami, które jednomyślnie zostały ukierunkowane na zrównoważony rozwój. Niepodważalnym faktem jest, iż owe dokumenty nie tylko powinny być ze sobą kompatybilne, lecz także muszą się wzajemnie uzupełniać w spójnych ramach szablonu zaprezentowanego w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Polski do roku 2025 będącej w zgodzie z postulatem Sejmu RP.

⁸ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, art. 5.

⁹ Ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 roku, art. 3, pkt. 3a.

Deklaracja z Rio de Janeiro

W dniach 3-14 czerwca 1992 roku w Rio de Janeiro odbył się Szczyt Ziemi organizowany przez Zgromadzenie Narodów Zjednoczonych *Środowisko i rozwój*. W konferencji wzięli udział przedstawiciele 172 krajów, wliczając w to 108 głów państw oraz rządów. Konferencja miała miejsce w dwudziestą rocznicę pierwszej konferencji ONZ, która była poświęcona problemom środowiska naturalnego i przeprowadzona została w Sztokholmie.

W ramach konferencji zostały przyjęte dokumenty, które charakteryzowały elementarne zasady figurujące w polityce społeczno-gospodarczej. Zasady te za podstawę uznawały ochronę środowiska. Mowa o następujących dokumentach:

- Agenda 21;
- Konwencja o zachowaniu różnorodności biologicznej;
- Ramowa konwencja ONZ w sprawie zmian klimatu;
- Deklaracja dotycząca kierunku rozwoju, ochrony oraz użytkowania lasów¹⁰.

Za cel Szczytu w Rio uznano uświadomienie światowym potęgom/liderom, że rozwój pod względem ekonomicznym oraz dążenie do owego rozwoju spotęgowało bardzo duże zmiany w środowisku naturalnym, a co za tym idzie znaczące wyniszczenie środowiska oraz wyczerpanie znacznej ilości zasobów. Należy również nadmienić, iż rozwój ten przyczynił się do powstania różnic na płaszczyźnie gospodarczej między państwami. Na Szczycie padły liczne ostrzeżenia skierowane w szczególności do państw posiadających największy potencjał rozwojowy. Ostrzeżenia te sugerowały głównie to, że w momencie niepodejmowania żadnych działań naprawczych oraz nieukierunkowywania ich na poprawę sytuacji naszego środowiska, sytuacja światowa w piorunującym tempie będzie zmierzała do całkowitej degradacji środowiska, a także do powstawania nowych oraz zwiększania się już istniejących stref głodu, ubóstwa, analfabetyzmu oraz chorób. Prace, jakie podjęto na Konferencji, zmierzały ku promowaniu właśnie zrównoważonego rozwoju, czy takiego rozwoju, który pozwoli zaspokoić potrzeby ludności na świecie, biorąc pod uwagę zarówno ludność obecną, jak i przyszłe pokolenia¹¹.

Deklaracja z Rio uchwaliła, jak już wcześniej zostało wspomniane, kilka istotnych dokumentów. Jednym z nich jest Agenda 21 postrzegana jako plan działań dla zrównoważonego rozwoju globalnego na wiek XXI. Ów zbiór jest wzorcem do opracowania narodowych, regionalnych i lokalnych strategii zrównoważonego rozwoju. Agenda 21 została podzielona na cztery

¹⁰ Uniwersytet Wrocławski. Zob.: www.uni.wroc.pl [dostęp: 10.08.2012].

¹¹ Idea i zasady zrównoważonego rozwoju. Zob.: www.mipe.oswiata.org.pl [dostęp: 10.08.2012].

kwestie, z których każda dotyczy osobnych, ale w pewien sposób skorelowanych ze sobą obszarów rozwojowych:

- sfera ekonomiczna i społeczna;
- rola głównych grup społecznych, realizatorów zrównoważonego rozwoju;
- sfera zasobów naturalnych, ich racjonalnego wykorzystywania i ochrony;
- sfera instrumentów realizacji rozwoju zrównoważonego¹².

Zasadne staje się przytoczenie bardzo adekwatnego do tematyki niniejszej pracy fragmentu Agendy 21, który podaje, że: *Ludzkość znajduje się w krytycznym momencie swoich dziejów. Jesteśmy świadkami utrwalania się dysproporcji między narodami oraz wewnątrz narodów, pogłębiającej się biedy, głodu, chorób i analfabetyzmu oraz stale pogarszającego się stanu ekosystemów, od których zależy nasz byt. Jednak integracja środowiska i rozwoju, a także większe skupienie uwagi na obu tych zagadnieniach mogą doprowadzić do zaspokojenia podstawowych potrzeb wszystkich ludzi, do zapewnienia im lepszego poziomu życia, lepszej ochrony i zagospodarowania ekosystemów i wreszcie do zapewnienia bezpieczniejszej i bardziej pomyślnej przyszłości. Żaden naród nie może tego osiągnąć sam, jednak wszystkim narodom razem może się to udać-przy powszechnej współpracy w dziedzinie trwałego i zrównoważonego rozwoju*¹³.

Za najbardziej obszerną definicję zrównoważonego rozwoju można uznać 27 Zasad Zrównoważonego Rozwoju, które zostały skupione w jednym z dokumentów podpisanym przez ministrów większości państw podczas Konferencji w Rio. Istotne słowa zawarte we wstępie owego pisma świadczą o bardzo poważnym i rzetelnym podejściu do problemów związanych z ekorozwojem; prezentują się następująco: *Spotykając się w Rio de Janeiro od 3 do 14 czerwca 1992 roku, potwierdzając Deklarację Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie środowiska człowieka, przyjętą w Sztokholmie w dniu 16 czerwca 1972 roku, oraz dążąc do jej rozszerzenia, mając na celu ustanowienie nowego i sprawiedliwego światowego partnerstwa poprzez stworzenie nowych form współpracy między państwami, podstawowymi grupami społecznymi i narodami, pracując w celu osiągnięcia międzynarodowych porozumień, korzystnych dla wszystkich i chroniących integralność światowego systemu środowiska i rozwoju, uznając niepodzielność i powiązaną współzależnościami istotę Ziemi, naszego domu(...)*¹⁴.

¹² Strategia Zrównoważonego Rozwoju Polski do 2025 roku. Zob.: www.nape.pl [dostęp: 10.08.2012].

¹³ Agenda 21.

¹⁴ 27 Zasad Zrównoważonego Rozwoju. Zob.: www.artykuly.ekologia.pl [dostęp: 10.08.2012].

Zasady zrównoważonego rozwoju dla Polski

Bardzo wzmocniony rozwój cywilizacyjny, a w tym rozwój techniki i nauki, który miał miejsce w połowie XX i na początku XXI wieku spowodował, że coraz większe obciążenie zaczęło spoczywać na środowisku. Poszerzenie horyzontów nastąpiło w dziedzinach, takich jak: medycyna, komunikacja, wojskowość oraz informatyka. Widoczne jest, że przedstawione obszary działalności wytwarzają wiele niekorzystnych substancji, które są przekazywane do atmosfery, pochłaniają znaczną część zasobów naturalnych oraz zajmują coraz większe tereny, które zostają w bardzo szybkim tempie zurbanizowane.

Przed Uchwałą Sejmu w roku 1991 w sprawie Polityki Ekologicznej Państwa sprawy z dziedziny ekologii, ochrony środowiska oraz wykorzystywania zasobów naturalnych nie były aspektami priorytetowymi, czyli związanymi bezpośrednio z rozwojem kraju. W związku z tym kierunki Polityki Ekologicznej Państwa uwzględniały poza rozwojem także:

- naprawianie szkód społecznych i ekologicznych, które powstawały przez dekady;
- nadrobienie opóźnień ekonomicznych i technologicznych w porównaniu do innych państw cechujących się wysokim rozwojem;
- zmiany postaw społecznych;
- budowanie instytucji demokratycznych.

Państwo, na drodze do osiągnięcia zamierzonego stanu, napotykało liczne trudności wynikające z osłabienia po II wojnie światowej, braku wystarczających środków pieniężnych, braku zbytu dla polskich towarów oraz usług, a także powiększającej się konkurencji, dyktowanej przez lepiej prosperujące kraje.

Stworzenie fundamentów do Polityki Ekologicznej Państwa odbyło się niemalże dwa lata przed zorganizowaniem Szczytu w Rio de Janeiro. Podstawy dla owej Polityki stanowił w głównej mierze zrównoważony rozwój, ale tylko niektóre zasady ustalone podczas Szczytu znalazły się w programie krajowym. Polityka państwa łączy na omawianej płaszczyźnie rozwój społeczny, gospodarczy wraz ze środowiskiem i jego zasobami.

Pomimo wcześniej wymienionych ograniczeń i problemów, jakie dotyczyły naszego państwa, konsekwencja w działaniu według ustalonych priorytetów i dążeniu do wypełniania zamierzonych celów Polityki Ekologicznej, stworzyła podstawy do opracowania Strategii Zrównoważonego Rozwoju Polski do 2025 roku. Za sukcesy w realizacji Polityki Ekologicznej Państwa, które są bezpośrednio powiązane z zasadami rozwoju zrównoważonego, można uznać:

- zbudowanie podstaw prawnych adekwatnych do odpowiedniego i racjonalnego posługiwania się zasobami nieodnawialnymi i odnawialnymi środowiska;

- stworzenie podstaw prawnych do ochrony środowiska przed nadmierną działalnością gospodarczą człowieka;
- zaplanowanie i zorganizowanie tworzenia struktur na poziomie centralnym, regionalnym i lokalnym, które będą odpowiedzialne za przestrzeganie prawa ochrony środowiska;
- prowadzenie działań w duchu ekonomizacji, która w prostym rozumieniu polega na zasadzie *użytkownik i zanieczyszczający płacą*;
- powołanie instytucji, które będą dbały oraz finansowały ochronę środowiska;
- działania na rzecz redukowania jakości i ilości zanieczyszczeń, które są przenoszone do środowiska;
- znacząca poprawa stanu środowiska;
- działania zmierzające do podnoszenia świadomości ekologicznej ludności¹⁵.

Dzięki wyżej wymienionym przedsięwzięciom oraz osiągnięciom Polska klasyfikuje się do grupy krajów, które mają realizować zasady zrównoważonego rozwoju i w ten sposób go tworzyć. Taka zależność jest dla państwa dużym atutem, łączy się z jednostkami, które osiągnęły już wyższy poziom rozwoju, pomijając kraje, dopiero zamierzające budować podstawy do tworzenia omawianego rozwoju.

Niektóre zasady (ustalone na szczycie w Rio¹⁶) nie dotyczą Polski, jak np. zasada związana z rozwojem demograficznym, gdyż jest ona wystarczająco rozwinięta zarówno pod względem gospodarczym, jak i społeczno-kulturowym. Polska jest z kolei za ubogim krajem, za mało rozwiniętym, jeśli mowa o zasadzie wsparcia finansowego dla innych krajów. Nie stanowi to jednak podstawy do tego, aby nasz kraj w ogóle nie uczestniczył w niesieniu pomocy państwom, które dopiero wkraczają na drogę ku rozwojowi. Z postępów, jakie są widoczne na płaszczyźnie gospodarczej oraz we wzroście zamożności społeczeństwa, a także wzmożonej aktywności Polski na arenie międzynarodowej, o której świadczy uczestnictwo w NATO oraz Unii Europejskiej, wynika, że Polska ma obowiązek rozwijania pomocy dla innych, potrzebujących państw.

Spisanie wszystkich zasad na papierze niestety nie wystarczy, aby zostały one wprowadzone w życie. Do tego niezbędny jest udział całego społeczeństwa. W związku z takim stanem rzeczy warto skupić się na budowaniu świadomości ekologicznej i rozwojowej wśród ludności. Wyedukowane społeczeństwo to fundament, na którym każdy kraj będzie budował sukces. Można więc wywnioskować, że nadrzędnymi zasadami, dzięki którym staranne okaże się wypełnianie celów Strategii powinny być:

¹⁵ Strategia Zrównoważonego Rozwoju Polski do 2025 roku. Zob.: www.nape.pl [dostęp: 20.08.2012].

¹⁶ 27 Zasad Zrównoważonego Rozwoju. Zob.: www.artykuly.ekologia.pl [dostęp: 10.08.2012]

- rozwój techniki oraz nauki;
- ułatwiony dostęp społeczeństwa do informacji;
- udzielanie informacji pomocnych w podejmowaniu decyzji;
- wzmożona edukacja ekologiczna;
- nieustanne podnoszenie świadomości ekologicznej wśród ludności;
- ułatwienie dostępu do organów sprawiedliwości odpowiedzialnych za rozwój oraz korzystanie ze środowiska.

Zakończenie

Przystąpienie Polski do Wspólnoty Europejskiej wysunęło wobec niej zobowiązanie dotyczące zrealizowania wspólnych przedsięwzięć oraz celów o charakterze globalnym. We wszystkich krajach zasilających szeregi Unii Europejskiej zainicjowano zasadę związaną z harmonijnym oraz zrównoważonym rozwojem działań gospodarczych związanych z poszanowaniem dla naturalnego środowiska. Kraje UE od lat w kwestii ochrony środowiska realizują następujące cele:

- podnoszenie jakości życia oraz stopy życiowej;
- trwały, niczym nie zachwiany rozwój gospodarczy;
- nieinflacyjny wzrost o charakterze gospodarczym z wyrażaniem szacunku dla środowiska naturalnego;
- niwelowanie bezrobocia oraz wysoki stopień opieki społecznej¹⁷.

Warto zaznaczyć, że zrównoważony rozwój nie powinien być narzucany społeczeństwu poprzez różnego rodzaju ustawy, doktryny, rozporządzenia państwowe, które każdy MUSI respektować. Bardzo ważne jest, by idea ta była propagowana za pomocą tworzenia swojego rodzaju kultury ekologicznej, budowana na fundamencie intelektualnym oraz moralnym. W końcu zmuszanie do respektowania zasad rozwoju zrównoważonego jest sprzeczne z jego samą ideą. Dzięki odpowiedniej i skutecznej kulturze ekologicznej owa idea będzie częścią społeczeństwa i będzie się rodziła dzięki jego postawom oraz czynom. Omawiany zabieg będzie możliwy dzięki radykalnemu przeobrażeniu świadomości wszystkich ludzi. Do tego niezbędna jest odpowiednia edukacja.

Bibliografia

1. Agenda 21.
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

¹⁷ E. Rydz, *Edukacja a zrównoważony rozwój w jednoczącej się Europie*, Pomorska Akademia Pedagogiczna w Słupsku, Słupsk 2005, s. 19.

3. Pietraś M., *Bezpieczeństwo ekologiczne w Europie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1996.
4. Pyłka-Gutowska E., *Ekologia z ochroną środowiska*, Wydawnictwo Oświata, Warszawa 1996.
5. Raport Brundtland.
6. Rydz E., *Edukacja a zrównoważony rozwój w jednoczącej się Europie*, Pomorska Akademia Pedagogiczna w Słupsku, Słupsk 2005.
7. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Polski do 2025 roku.
8. Ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 roku.
9. Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z dnia 21 kwietnia 2001 roku.
10. www.artykuly.ekologia.pl.
11. www.encyklopedia.pwn.pl.
12. www.mipe.oswiata.org.pl.
13. www.uni.wroc.pl.

CONCEPT OF POLAND'S SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGY UP TO 2025 – PURPOSE AND SCOPE OF ACTIVITY

Abstract: The changes that have taken place in recent years set a new style of activity. This refers mainly to threats that may include the man and the environment. The departure from established patterns of thinking that regarded fears of armed conflicts' outbreak allowed paying attention to other aspects of human existence. Such a picture was presented in the Defence Strategy of the Republic of Poland which states that ecological security and Eco-development are very important for the state.